

s mindenben az igazság gyökeréig igyekezett haladni. Ha ezt egyszer megtalálta, akkor körömszakadtáig küzdött érte. Szerinte az igazság az élet lényege s enélkül üres ámitás és szétpattanó buborék minden a világon, mert csak az igazság az egyetlen valóság.

Egyéniségének ez az alkata szabta meg teológiai irányát és gondolkozását. Itt sem a tekintélyek az irányadók. Csak egyetlen tekintélyt ismert el, Jézust. Ezért minden áron Jézust kereste s az ő beszédeire hallgatott. Bármilyen szép az evangélium, de benne csak az az igazság, amit Jézus mondott és tanított. Minden egyéb külső máz: pragmatizmus. Jézus történelmi alakjának kihámozása és amennyiben lehetséges eredeti alakjában való helyreállítása, az egyetlen feladata a teológusnak még akkor is, ha ezáltal hagyományokat sért s botránkozást szül a hívő lelkekben. Jelmondata volt: őszinteség a nevelésben. Bármilyen véleménye volt a világnak felfogásáról, de annyi bizonyos, hogy mindig és mindenütt az egyenes utakat kereste és eljárásába őszinte volt.

Irodalmilag aránylag keveset dolgozott. Folyóiratunknak egy ideig Gál Kelemennel együtt szerkesztője volt s benne jelentek meg egyházi beszédei és tanulmányai, amelyek közül kiemelkedik „Legközelebb Jézushoz” c. dolgozata, amelyben leginkább tükröződik vissza teológiai felfogása.

Buzgó munkása volt a Dávid Ferenc egyesületnek, melynek alapításánál jelen volt s attól kezdve haláláig pénztárnoka, hol a hűség és pontosság jellemezte munkáját.

A legszebb családi életet élte, amelyben két fiút és két leányt nevelt fel és bocsátott szárnyra. Munkássága és gondossága folytán a családi béke és szeretet mellett anyagiakban sem éreztek hiányt. Hirtelen és váratlan eltávovása után felfedhetetlen emléket hagyott maga után nemcsak szeretett családjában, hanem jóbarátai és tanítványai nagy seregében is. Nyugalma legyen csendes!

Vári Albert

ÖZV. CSIFÓ SALAMONNÉ szül. árkosi VERESS ILONA.

Elköltözött ismét közülünk egy eszményi lény, aki a női érények legszebbjeit, a szeretetet, a szelídséget, a jóságot és a lelki finomságot egyesítette magában, melyekkel a keresztény erkölcsstan tartalmának élő megtestesítőjévé vált.

Könnyed mozgásában, élénk társalgásában, fiatalos tetterejében nem látszott meg az idők súlya, sem az, hogy beteg, nagyon beteg szívet hordoz magával. Mi mindig csak a jó szívet láttuk benne, azon jó szívek egyik legnemesebbjét, amelyek egészségesessé teszik a társadalmat s az egész földet.

Mióta egyedül maradt, az élet bajait a vallásos érzésük lelkinyugodalmával viselte és sohasem zúgolódott. Mindig hűséges maradt önmagához s fájdalmához. Nagy és méltóságos volt fájdalmában s hősie némaságában és mindennapi temetőjárásában lehetetlen fel nem ismerni tragikumát. Járt a maga útját s egész életén át csak jót tett. Nem figyelte mindig, hogy hova hull, egyformán komoly arccal hintette a szeretet magvait, a nehéz élet sok-sok szenvedését enyhítette, hogy a nyomorúság apadásával a jólét gyarapodjék. Mint az *Unitárius Nőszövetség* elnökét, nem a hír szeretete, nem a jótékonyág képmutatása, hanem a nemes szívek igaz lelkesedése vezette fáradtságos munkájában, amit Ő inkább öröme és pihenőnek, boldog lelkiállapotnak tekintett és nem fárasztó foglalkozásnak. Nemcsak másokat sarkalt állandóan áldozatkészségre, hanem ő maga is mindig adott elhunyt férje testvéreinek, sokat adott a szegényeknek és pedig nem a krózsusi kincsek sáppadt arányaiból, hanem csekély özvegyi nyugdíjának megtakarított, ragyogó filléreiből. Igazi királynői erényekkel ékeskedve, mindig magasan láttuk magunk fölött, de miért is járna alant, aki magasba termett.

A könnyөрületesség hivatott papnője, a jótékonyág lángholó apostola volt, de mindez hiába, a halál nem bánt kegyelmesen vele, meggyötörte, megkínozta. Mintha a végzet a jószág mártirává akarta volna tenni a földön, fájdalmas kimulását nem tudta enyhíteni sem az orvostudomány, sem az ágyánál aggódva álló, szeretetben felnevelt gyermek rajongó odaadása. Sokáig némán szenvedte a magát és szenvedte a szegények szenvedéseit, de aztán a kemény kőfalon keresztül is gyakran hallottam az éj sötétjében gyötrő szenvedéseit, kínzó fájdalmát s ilyenkor újra és újra kérdeztem, Uram! Istenem! hogyan, miért van az, hogy ezen a földön a legjobboknak kell a legtöbbet szenvedniök?

Szeretett és szerették, ilyeneket a rög nem nyomhat el végképpen. Sírja felett a szeretet fog őrt állani. A jóság jóság marad mindig és mindenütt s egy erős kapocs, mely az eget és a földet összeköti. Áldott legyen emléke, örökkön örökké!

P. Szentmártoni Kálmán

IRODALOM.

JÓZAN MIKLÓS: ARATÁS. Kolozsvár, 477. l. Hallottam olyan megjegyzést is, hogy a szerző hatalmas kötetének címét nem a legszerecsébben választotta meg. Ezzel szemben, ha e munkát áttanulmányozzuk, határozottan megállapíthatjuk, hogy a cím teljesen megfelel az értékes mű tartalmának és alkotási módjának. Nem egységes munka, markonként van aratva és még az egyes markolások is, nemcsak nagyságban, hanem értékben is különböznek. Vannak kisebb, nagyobb, könnyebb, nehezebb búzafejek, de az egész összegyűjtve egy nagy halom tiszta búzát ad. Szép lelki mozaiknak is mondhatnók bátran ezt az egyéni alkotást. A mozaik darabok akár mennyire különböznek és függetlenek is egymástól színben és anyagban, nagyszerűségükben az élet minden pompás színe feltalálható, de fekete szín nincs, sem a lélekben, sem a gondolatban. Az sem tévedne, aki azt állítaná, hogy önéletrajz-féle ez a sajátos alkotás, egy olyan életmű, mely az író, a gondolkozó életébe és lelkivilágába nyujt tájékoztató betekintést, amelyben feltalálható a szerző életének minden nevezetes eseménye. Van benne fény, napsugár, derűs mosoly, kacagó öröm, vagy csillogó könny és mély fájdalom.

Az I. fejezet: *Költemények prózában*. Megtudjuk, hogy szerző árván, testvértelen járta a világot. Az édesanyja korán, könnyhullatással elültette lelkébe a szép, a jó s az igaz hit magvait. Megtanította imádkozni és dolgozni, hinni és remélni. Trianon után epedve vágyakozik szülőföldjére, hogy édes apja sírjánál tanítsa meg gyermekeit szolgálni és szeretni a Hazát — száraz kenyéren is. Visszaszáll gondolata a vadregényes Torockóra, vágyakozik a torockói nagy templomba, hol a Mester gyönyörűséges igáját vállaira vette. „Segíts, segíts Árpádnak istene”. Vágyik az újtordai iskolába, hol az ABC-t és az Örökké való imádását tanulta. 1922 őszén tépe-